

De btw-positie van pensioenfondsen

Een pensioenfonds is een ondernemer voor de btw. Dit ondernemerschap brengt bepaalde verplichtingen met zich mee. Een pensioenfonds moet zich onder andere als ondernemer registreren bij de Belastingdienst en in beginsel btw-aangiften indienen. Dit betekent echter niet dat een pensioenfonds ook automatisch btw is verschuldigd.

In veel gevallen zijn de diensten van pensioenfondsen van btw vrijgesteld, waardoor de verschuldigdheid achterwege blijft. Zo is een pensioenfonds geen btw verschuldigd over bijvoorbeeld zijn pensioenpremies. In bepaalde gevallen is een pensioenfonds echter wel btw verschuldigd. Dit is bijvoorbeeld het geval indien buitenlandse dienstverleners diensten aan het pensioenfonds verlenen.

Naast verplichtingen brengt het ondernemerschap ook rechten met zich mee. Zo heeft een pensioenfonds recht op een gedeeltelijke teruggaaf van de betaalde btw, indien een deel van zijn portefeuille buiten de Europese Unie wordt belegd. Het recht op teruggaaf van btw is een mogelijkheid waar veel pensioenfondsen in eerste instantie niet aan denken. Om teruggaaf van btw te kunnen krijgen, zal het pensioenfonds echter wel aan de hand van de boekhouding moeten kunnen vaststellen hoeveel btw is betaald.

Btw-vrijstelling voor collectief vermogensbeheer

De afgelopen twee jaar heeft het Europese Hof van Justitie (HvJ EU) een aantal uitspraken gedaan over de btw-behandeling van (vermogensbeheer) diensten aan pensioenfondsen. Zo heeft het HvJ EU in 2013 in de zaak *Wheels Common* (C-424/11) geoordeeld dat een pensioenfonds met een 'defined benefit' regeling niet kan worden aangemerkt als een gemeenschappelijk beleggingsfonds. Dit heeft tot gevolg dat het vermogensbeheer van dergelijke pensioenfondsen in beginsel belast is met btw. Eenzelfde standpunt is in Nederland ingenomen door Gerechtshof Den Haag in een zaak over toepassing van de btw-vrijstelling voor het beheer van een bedrijfstakpensioenfonds met een defined benefit regeling (5 december 2014, nr. 11/00508). Tegen deze uitspraak is echter cassatie ingesteld, zodat het nu aan de Hoge Raad is om hierover een uitspraak te doen. Op 13 maart 2014 heeft het HvJ EU in de zaak *ATP Pension Service*

A/S (C-464/12) geoordeeld dat een pensioenfonds met een 'defined contribution' regeling wel als een gemeenschappelijk beleggingsfonds kan worden aangemerkt. Dit heeft tot gevolg dat bepaalde diensten (zoals vermogensbeheerdiensten of pensioenadministratiediensten) aan dergelijke pensioenfondsen van btw kunnen zijn vrijgesteld. Dit biedt reële kansen voor een besparing op de huidige btw-lasten van pensioenfondsen. Bovendien heeft het HvJ EU in laatstgenoemde zaak de voorwaarden voor toepassing van de btw-vrijstelling zodanig geformuleerd dat het toch mogelijk lijkt dat ook pensioenfondsen met een andere regeling een beroep kunnen doen op de vrijstelling. Denk daarbij aan sommige 'collective defined contribution' en 'defined contribution' regelingen.

De vrijstelling kan naar onze mening overigens niet alleen worden toegepast op vermogensbeheerdiensten. Ook beleggingsadviesdiensten, pensioenadministratiediensten, diensten voor de incasso van premies en andere diensten, die samenhangen met het beheer van het pensioenfonds, kunnen als 'beheer' in de zin van de vrijstelling worden aangemerkt. Dit heeft tot gevolg dat dergelijke diensten wellicht ook van btw zijn vrijgesteld (afhankelijk van de kwalificatie van het pensioenfonds als gemeenschappelijk beleggingsfonds).

Vervallen koepelvrijstelling voor pensioenadministratiediensten

Per 1 januari 2015 is de zogenoemde 'koepelvrijstelling' voor pensioenadministratiediensten komen te vervallen. Dit houdt in dat pensioenuitvoerders vanaf 1 januari 2015 21% btw dienen te berekenen over de pensioenadministratiediensten die zij aan pensioenfondsen verlenen. Dergelijke diensten zijn echter nog wel van btw vrijgesteld,

indien het desbetreffende pensioenfonds kan worden aangemerkt als een gemeenschappelijk beleggingsfonds. Ook in dat kader is het voor pensioenfondsen van belang na te gaan of zij als zodanig kwalificeren.

Bent u zich voldoende bewust van de mogelijkheden en risico's?

Gezien de mogelijke btw-last van 21%, loont het om te onderzoeken of een pensioenfonds btw kan terugvragen of een vrijstelling kan toepassen. Naast deze mogelijkheden blijkt dat veel pensioenfondsen niet alle btw-risico's voldoende in beeld hebben. Hierdoor zijn de risico's op naheffing van btw en boeten vaak onvoldoende afgedekt. Ook daarom is het van belang de btw-positie van een pensioenfonds nader tegen het licht te houden.

Wat moet u weten?

- Pensioenfondsen moeten geregistreerd zijn als btw-ondernemer.
- Pensioenfondsen dienen in beginsel zelf btw te voldoen over belaste diensten die zij afnemen van buitenlandse dienstverleners, zoals vermogensbeheerders, 'custodians' en adviseurs. Binnen de EU wordt dit regelmatig door de Belastingdienst gecontroleerd.
- Om rechten op eventuele vrijstellingen veilig te stellen, moet het pensioenfonds bezwaar maken tegen de voldoening van btw. Gerechtelijke uitspraken hebben namelijk geen effectieve terugwerkende kracht.
- Indien een Nederlandse (vermogens)beheerder btw in rekening brengt, kunt u met deze (vermogens)beheerder in overleg treden, zodat deze ook tijdig bezwaar maakt en met terugwerkende kracht btw kan terugvragen. Voor alle nieuwe overeenkomsten geldt dat extra aandacht is vereist voor de btw-bepalingen, zodat u eventueel niet-verschuldigde btw ook later nog kan terugvragen bij uw vermogensbeheerder.
- Gezien de recente uitspraken, is het raadzaam dat pensioenfondsen nagaan of zij voldoen aan de voorwaarden om als 'gemeenschappelijk beleggingsfonds' te worden aangemerkt.
- Sommige pensioenfondsen gaan er ten onrechte van uit dat zij geen btw terug kunnen vragen. Als het pensioenfonds een deel van zijn portefeuille belegt buiten de Europese Unie, is het meestal toch mogelijk een deel van de betaalde btw terug te krijgen van de Belastingdienst.
- Om een btw-teruggaaf te bewerkstelligen dient uit de boekhouding te kunnen worden vastgesteld hoeveel btw is betaald. Indien de betaalde btw niet apart wordt geboekt of direct uit de boekhouding is af te leiden, dienen de administratieve systemen en processen te worden aangepast. Zonder juiste inrichting van de boekhouding en de systemen kunnen er problemen ontstaan bij een verzoek om teruggaaf van btw. Het is dan ook zaak om de wijze waarop een pensioenfonds de btw boekt tegen het licht te houden.

- Bij collectieve waardeoverdrachten (en/of liquidatie of fusie/overgang naar een OPF/PPI/APF) lopen pensioenfondsen bijzondere btw-risico's. Onvoldoende aandacht voor de btw-gevolgen kan mogelijk leiden tot btw-heffing over de volledige overdrachtswaarde van de pensioenverplichtingen. Het kan verstandig zijn om hier met de Belastingdienst vooraf duidelijke afspraken over te maken, zodat btw-risico's zijn afgedekt.

Hoe kan Meijburg & Co u van dienst zijn?

De pensioengroep van Meijburg & Co beschikt over specifieke expertise op btw-gebied voor pensioenfondsen. Op basis van onze uitgebreide kennis en ervaring in de pensioensector kunnen onze specialisten snel en efficiënt een btw-analyse van uw pensioenfonds en de specifieke activiteiten maken. Neemt u voor een dergelijke btw quick scan gerust contact op met onderstaande adviseurs. Verder kunnen onze adviseurs u begeleiden bij meer specifieke vraagstukken, bijvoorbeeld ten aanzien van de hiervoor genoemde mogelijkheden (zoals het toepassen van een vrijstelling, of het terugvragen van btw) en risico's (zoals de voldoening van btw over buitenlandse diensten en het inrichten van de administratie/btw-systemen).

Wilt u meer informatie over onze pensioenadviesing en over wat wij voor u en uw organisatie kunnen betekenen? Neemt u dan contact op met een van de adviseurs uit de pensioengroep of met uw eigen contactpersoon bij Meijburg & Co

Jan Stigter

T: +31 (0)88 909 6862
M: +31 (0)6 5333 7119
E: stigter.jan@kpmg.com

Gert-Jan van Norden

T: +31 (0)88 909 1025
M: + 31 (0)6 2139 3138
E: vannorden.gert-jan@kpmg.com

Karim Hommen

T: +31 (0)88 909 6857
M: +31 (0)6 5244 2703
E: hommen.karim@kpmg.com

Dieuwertje Euser

T: +31 (0)88 909 2058
M: +31 (0)6 2180 7017
E: euser.dieuwertje@kpmg.com

meijburg.nl/pensioenen

Tax is our business

De in deze publicatie opgenomen informatie is van algemene aard en heeft geen betrekking op de specifieke omstandigheden van een bepaald individu of een bepaalde entiteit. Hoewel bij de totstandkoming van deze publicatie de grootst mogelijke zorgvuldigheid is betracht, kunnen wij niet garanderen dat de daarin opgenomen informatie op de datum van ontvangst juist en volledig is of dat in de toekomst zal blijven. Op grond van deze informatie dient geen actie ondernomen te worden zonder adequate professionele advisering na een grondig onderzoek van de specifiek van toepassing zijnde situatie.

© 2016 Meijburg & Co, Belastingadviseurs, is een samenwerkingsverband van besloten vennootschappen, staat ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 53753348 en is aangesloten bij KPMG International Cooperative ("KPMG International"), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden.